

**זבחים פ
עניין: בל תגרע**

רשב"א ר"ה טז.

במתן ארבע* וכיוצא באלו. אבל במה שעמדו חכמים ותקנו לצורך אין כאן בל תוסיף, דכבר אמרה* תורה⁸⁴⁰ על פי התורה אשר יורוך⁸⁴¹. ותדע לך, דהא שמיני של סוכה בזמן הזה* מצוה של דבריהם, וישנין ואוכלין⁸⁴² בה למצוה, ואע"ג דבקיאינן השתא בקיבועא דירחא⁸⁴³, ומכריז ר' יוחנן כלא* היכא דמטו שלוחי ניסן ולא מטו שלוחי תשרי ליעברו*⁸⁴⁴ תרי יומי גזירה ניסן אטו תשרי⁸⁴⁵, אלמ' כל לצורך* גוזרין ומוסיפין והרשות בידן. והוא הדין בבל תגרע לצורך, כגון יום טוב של ראש השנה שחל להיות בשבת, אע"ג דאמרה תורה תקעו, עמדו⁸⁴⁶ וגזרו שלא לתקוע, וכל (שכן)⁸⁴⁷ זה לצורך⁸⁴⁸ והכא נמי לצורך ראו

טורי אבן – אבני מילואים ר"ה כח:

ועוד קשה לי להאי טעמא בתרא לרבי יהושע דעדיף ליה מתן א' ממתן ד' מפני שאין עושה מעשה בידים משא"כ מתן ד' שעובר בבל תוסיף בקום ועשה [ע"כ], ולא שייך כאן לומר יבא עשה וידחה לא תעשה מטעמא דפירשתי בפנים (לקמן ד"ה הרי הוא עובר על בל תוסיף)³⁴⁷, וכיון שכן לא יתן אפילו מתן אחת כדי שלא יעבור בלאו דבל תגרע. אע"ג דמתן אחת מעכב

טורי אבן ר"ה טז:

גם עיקר דברי הרשב"א תמוה לי, דמשמע מדבריו דהמבטל איזה מ"ע פעם א' עובר בבל תגרע, והא דאינו עובר בר"ה שחל בשבת הואיל ותקנת חכמים הוא. נמצא לדבריו המבטל איזה מצות עשה מלבד שעובר בעשה עובר נמי בל"ת דבל תגרע¹¹²⁰, א"כ למ"ד לאו שאין בו מעשה לוקין עליו המבטל איזה מצות עשה שבתורה ילקה משום לאו דבל תגרע שעמה, והא לא מצינו לאיזה תנא או אמורא דנימא הכי^{1121 1122}.

ברוך טעם על הטורי אבן

(ד) וז"ל, אמנם לפי מה דפשיטא ליה להמחבר דבביטול מ"ע ליכא לאו דבל (תוסיף) [תגרע], קשה בנתערב מתן א' במתן ד' דלרבי אליעזר יתנו במתן ד' ואיכא איסור לאו דבל תוסיף, ולרבי יהושע יתנו במתן אחד ואיכא לאו דבל תגרע, ועדיף טפי שלא יזרק כלל מאותן דמים שנתערבו. ואין לומר כדי לקיים מ"ע דזריקה צריכין לעשות באחד מפנים הנ"ל. זה אינו לפי מ"ש תוס' שם (בעירובין קא, ד"ה מתן) דעשה שהיתה יכולה להתקיים בלא דחיה וע"י פשיעה הוא דבעינן לדחות, לא דמי לכלאים בציצית ולא דחיה לל"ת, וא"כ לא מצי עשה דזריקה לדחות לאו דבל תוסיף ולא לאו דבל תגרע ושורת הדין שלא יזרק כלל ולא יהיה אלא ביטול מ"ע לבד לפי דברי המחבר דבל תגרע אינו אלא כשעושה המצוה ומגרע ממצותו לפי משפט התורה, אבל היכא שמבטל מכל וכל עשיית מצות עשה אינו עובר על לאו דבל תגרע. ואפשר כיון דזריקה היא אחד מעבודת הקרבן מקרי בל תגרע משעשה שאר העבודות ועזב מלעשות גם הזריקה. שוב מצאתי שהמחבר

אור שמח פסולי המוקדשין

פ"ב הי"א

בידיך. והנה הטורי אבן צ"ה פרק ראוהו צ"ד ובמילואים אחרי הוכיחו דאם אינו מקיים מ"ע אינו עובר על בל תגרע הקשה דלא יתן אפילו מתן אחת כדי שלא יעבור על לאו דבל תגרע דאטו משום שלא יפסל הקרבן יעבור על לאו דבל תגרע והול"ל דלא יתן כלל והעשה נעקרת ממילא שלא בגרמא ידיה, מהשתא שנתן מתנה אחת שהוא הגורם ללאו דבל תגרע לחול וע"י גרמא דיליה חלה ונעקרת עי"ש שנדחק במלתא חדתא. ובאמת מלכד דלוק"מ דהא אין כאן מעשה שצשעת נחינת המתנה האחת אינו עובר צבל תגרע בקום עשה רק צמה שאינו נותן יותר על גבי קרנות המזבח עובר צבל תגרע אין זה קום עשה, וצשעת חלות המצוה מוכרח ליתן מתנה אחת ומה שיעבור אח"כ צבל תגרע יהיה צבצ וצ"ה, ולא דמי לנותן ד' מתנות שצעת הגמיה עובר צבל תוסיף בקום עשה, וגדולה מזו תמצא צ"ה פרק ר"א דמילה צבצ רמז"ן דאם נתפזרו סממנים שהכינו קודם המילה שאין למצוה אלא שעתה ומלין אותו ואין דוחין המילה מפני שנטרך לדחות שצת אח"כ דבחר הכי פקוח נפש הוא דדחי לה יעו"ש, כן הכל כעת חלה מצוה דמתן דס ואי שילטרך אח"כ לדחות צל תגרע או הרי צל תוסיף ידחה אותו צבצ וצ"ה. ועיין בתוספות (דף פ"א) ד"ה תנאי היא, ז"ל

מרומי שדה עירובין ק.

ור' יהושע שפיר הקשה. וע"כ דפלוגתייהו הוי צבצ, דר"א ס"ל דיותר עוז לעבור פעם אחד בקום עשה, משלל לעשות ויעצרו על צל תגרע צבל שעה. ור' יהושע ס"ל להיפך. וצבצ אחי סוגיין היטב, דלר"א יותר עוז לירד בקום עשה, אע"ג דמשחמש יותר משאם יצבצ ולא עשה, מכ"מ יעבור רק פעם אחד. משא"כ אם יושב צלי עשיה עובר צבל רגע. ור"י ס"ל להיפך. ודחי הש"ס דר"א לא אמר סבירא זו אלא צשעושה עפ"י זה מצוה. וכדברי מצואר צירושלמי צמילתין צבמשנה שכן שנמצא צמקדש, דר"א ור"י פלוגי צמחוקת אי שיהיו עומאכ עדיף או אפשי עומאכ, והיינו דאפשי הוי בקום עשה, ושכוי רק משהב האיסור: